



ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ιδρύθηκε το 1865

## ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ

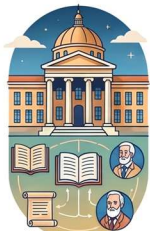
Στρατηγικό σχέδιο θεσμικής εμβάθυνσης, ψηφιακού μετασχηματισμού και ευρωπαϊκής εξωστρέφειας για το Λαϊκό Πανεπιστήμιο και τη Βιβλιοθήκη της Εταιρείας

### Στρατηγική Αναμόρφωση 2026: Η Εταιρεία των Φίλων του Λαού στη Νέα Εποχή

Οδικός χάρτης για θεσμικό και ψηφιακό εκσυγχρονισμό με διασφάλιση της δωρεάν παιδείας

#### Αποτίμηση της Σημερινής Κατάστασης

Ιστορική συνέχεια  
160+ ετών



Ιστορική συνέχεια  
160+ ετών  
Ισχυρό απόθεμα με  
Βιβλιοθήκη, ιστορικό Αρχείο  
και δίκτυο 120 εθελοντών  
ακαδημαϊκών εισηγητών

1.500  
ενεργοί σπουδαστές  
ετησίως



1.500 ενεργοί  
σπουδαστές  
ετησίως  
Σταθερό κοινό με  
υψηλό μορφωτικό  
επίπεδο και πλήρη  
οικονομική αυτονομία  
του φορέα

Ανάγκη για  
Ψηφιακό  
Μετασχηματισμό



Ανάγκη για Ψηφιακό  
Μετασχηματισμό  
Προκλήσεις στην  
ψηφιακή υποδομή,  
την πιστοποίηση έργου  
και την προσέλκυση  
νεότερου κοινού

#### Τα 3 Στάδια της Αναμόρφωσης

Φάση Α': Θεμελίωση  
(0-12 μήνες)

Δημιουργία σύγχρονης  
ιστοσελίδας, ψηφιακού μητρώου  
και ένορξη παρουσίας στα  
κοινωνικά δίκτυα



Εκτιμώμενο Κόστος:  
14.000 - 29.000 €

Πηγές Χρηματοδότησης:  
Δωρεές &  
Περιουσιακό

Φάση Β': Ανάπτυξη &  
Πιστοποίηση (1-2 έτη)

Αδειοδότηση ως Κέντρο Διά Βίου  
Μάθησης και έναρξη υβριδικών  
(δια ζώσης & online) μαθημάτων



Εκτιμώμενο Κόστος:  
19.000 - 51.000 €

Πηγές Χρηματοδότησης:  
Χρήσιμες & Έσοδα  
Πιστοποιημένων

Φάση Γ': Εδραίωση &  
Διεθνοποίηση (2-4 έτη)

Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα  
(Erasmus+, Creative Europe) και  
πλήρης ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης



Εκτιμώμενο Κόστος:  
43.500 - 91.500 €

Πηγές Χρηματοδότησης:  
Ευρωπαϊκά Κοινόδια &  
Εθνικά Προγράμματα ΕΣΠΑ

Εσωτερικό έγγραφο εργασίας — προς συζήτηση από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση  
Συντάκτης Κωσταντίνος Πολίτης

Ιούλιος 2026



# Μελέτη Αναμόρφωσης και Εκσυγχρονισμού

Στρατηγικό σχέδιο θεσμικής εμβάθυνσης, ψηφιακού μετασχηματισμού και ευρωπαϊκής εξωστρέφειας.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ | ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 1865 | ΙΟΥΛΙΟΣ 2026

NotebookLM

## Το Ιστορικό Απόθεμα Δυναμική 160 Ετών



- 160 χρόνια αδιάλειπτης κοινωνικής προσφοράς (από το 1865)



- 120+ ακαδημαϊκοί και επιστήμονες ως εθελοντές εισηγητές



- 1.300 - 1.500 σταθεροί σπουδαστές ετησίως



- Πλήρης οικονομική και θεσμική αυτονομία με ιδιόκτητη στέγη

## Οι Σύγχρονες Προκλήσεις Απειλές Βιωσιμότητας



- Απουσία σύγχρονης ψηφιακής υποδομής και online εγγραφών



- Έλλειψη επίσημης πιστοποίησης του εκπαιδευτικού έργου



- Δημογραφική γήρανση του κοινού και του σώματος εθελοντών

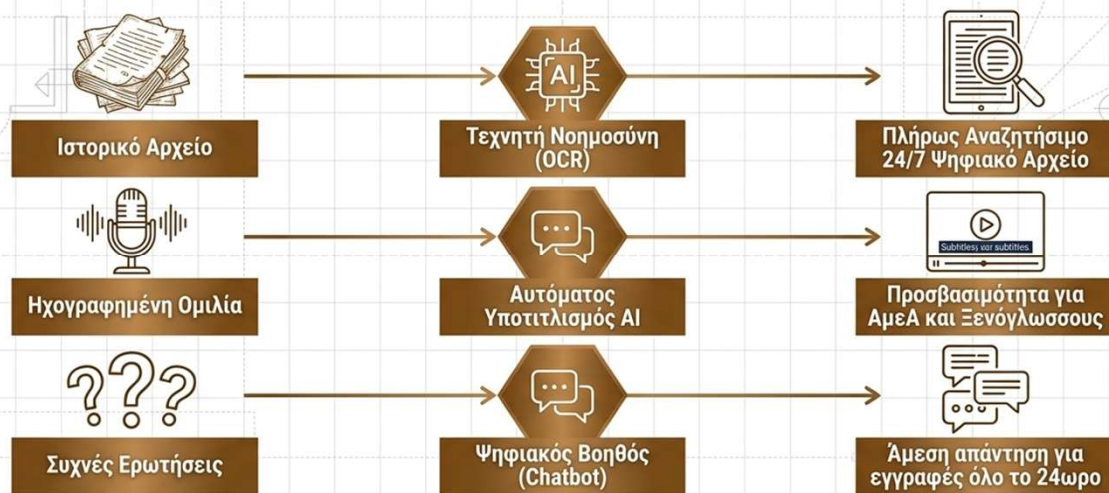


- Ασφυκτικός ανταγωνισμός από ψηφιακές πλατφόρμες και ιδιωτικά κέντρα

NotebookLM



# Ψηφιακός Μετασχηματισμός & AI



**Η τεχνολογία δεν υποκαθιστά τον εισηγητή. Λειτουργεί αποκλειστικά ως υποστηρικτικό εργαλείο χωρίς να απαιτεί γνώσεις προγραμματισμού από τα μέλη.**

NotebookLM

## Ψηφιακή Παρουσία

Νέα, πολυγλωσσική ιστοσελίδα, CRM ψηφιακών εγγραφών και μηνιαίο Newsletter.

## Ακαδημαϊκές Συμπράξεις

Μνημόνια με Πανεπιστήμια, Δήμους και την Ακαδημία Αθηνών.

## Ευρωπαϊκά Δίκτυα

Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΕΑΕΑ).

## Δημόσιες Σχέσεις

Ετήσιο event επετείου και ανάδειξη της ιστορικής κληρονομιάς (π.χ. Σχολείο Αναλφαβήτων 1873).

NotebookLM

## Το Λαϊκό Πανεπιστήμιο ως ΚΔΒΜ

| ΚΔΒΜ Επιπέδου Ένα                                                                                                                                                                                                                                      | ΚΔΒΜ Επιπέδου Δύο                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Δυναμικότητα / Κλίμακα</b><br>Μικρής κλίμακας, π.χ. αδειοδότηση ενός μόνο ορόφου.                                                                                                                                                                   | <b>Δυναμικότητα / Κλίμακα</b><br>Μεγάλης κλίμακας, πλήρης ανάπτυξη προγραμμάτων σε όλο το κτίριο.                 |
| <b>Νομικό Καθεστώς (Ν. 4093/2012)</b><br>Καθεστώς Γνωστοποίησης<br>(Απαιτείται 1 εκπαιδευόμενος ανά 2,5 τ.μ.)                                                                                                                                          | <b>Νομικό Καθεστώς (Ν. 4093/2012)</b><br>Καθεστώς Έγκρισης<br>(Αυστηρές κτιριακές απαιτήσεις αντίστοιχες των ΙΕΚ) |
| <b>Κοινές Κτιριολογικές Απαιτήσεις (Οδός Ευριπίδου)</b><br>Απαιτείται πλήρης φάκελος μηχανικού: βεβαίωση κύριας χρήσης, πυροπροστασία κατηγορίας "εκπαίδευσης" (υπάρχει ευνοϊκότερη πρόβλεψη για κτίρια προ του 1989) και πιστοποιημένη πρόσβαση ΑμεΑ. |                                                                                                                   |



Απαιτείται άμεση προκαταρκτική εκτίμηση μηχανικού για την επιλογή του βέλτιστου επιπέδου.

NotebookLM

## Η Πρόκληση της Πιστοποίησης Εκπαιδευτών



NotebookLM

# Ξεκλειδώνοντας Ευρωπαϊκούς Πόρους

## ! Ξεκαθάρισμα: PIC vs. BIC

Ο κωδικός PIC αφορά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για συμμετοχή σε έργα.  
Ο κωδικός BIC (SWIFT) ταυτοποιεί απλώς την τράπεζά μας για καταθέσεις και δεν απαιτεί καμία αίτηση.

## Βήμα 4 (Στόχευση Πόρων)

Προσέγγιση προγραμμάτων: Erasmus+ (Εκπαίδευση Ενηλίκων), CERV (Ιστορική Μνήμη), Creative Europe.

## Βήμα 3 (Χαμηλό Ρίσκο)

Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά έργα αρχικά μόνο ως εταίρος (όχι ως συντονιστής) για απόκτηση τεχνογνωσίας.

## Βήμα 2 (Προετοιμασία)

Ορισμός Νόμιμου Εκπροσώπου (LEAR) και αξιολόγηση οικονομικής επάρκειας.

## Βήμα 1 (Άμεσα)

Λογαριασμός EU Login & απόκτηση Κωδικού PIC (Δωρεάν, ηλεκτρονική εγγραφή).

NotebookLM

# Ο Ακλόνητος Πυρήνας

**Το Ιστορικό Λαϊκό Πανεπιστήμιο**  
100% Δωρεάν, 100% Εθελοντικό, Εσαεί.  
(Καμία αδειοδότηση, καμία διοικητική υποχρέωση προς τρίτους)

## Ο Προστατευτικός Δορυφόρος

Πιστοποιημένα Προγράμματα ΚΔΒΜ  
Υπάγεται σε κανόνες, αντλεί ευρωπαϊκούς πόρους, με δικά του έσοδα.

**Μηχανισμός Τροφοδοσίας:** Τα πλεονάσματα του Δορυφόρου διοχετεύονται στο εσωτερικό καλύπτοντας τα λειτουργικά κόστη του Πυρήνα και διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία του.

NotebookLM

## Ενδεικτικός Προϋπολογισμός Υλοποίησης

Συνολική Εκτίμηση (Βάθος 4ετίας):

**76.000€ - 171.000€**

(Αποκλειστικά για κόστη υποδομών, χωρίς μισθολογικό κόστος διδασκαλίας)



NotebookLM

## Πηγές Χρηματοδότησης

### Ίδιοι Πόροι

Λελογισμένη χρήση του υφιστάμενου αποθέματος αποκλειστικά για τις εφάπαξ ανάγκες της Φάσης Α'.

### Στοχευμένες Χορηγίες

Ιδανικές για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ψηφιοποίηση του ιστορικού αρχείου (υψηλό αφήγημα για δωρητές).

### Εθνικά Προγράμματα (ΕΣΠΑ)

Αξιοποίηση κονδυλίων πολιτιστικών φορέων με χαμηλότερο διαχειριστικό βάρος.

### Έσοδα 'Δορυφόρου'

Έμμεσο κόστος (overhead) από τα πρώτα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα που ανατροφοδοτούν την προσπάθεια.

NotebookLM

## Χάρτης Πορείας 2026-2030

### Φάση Α (0-12 Μήνες) Η Βάση

- Απόκτηση κωδικού PIC
- Κατασκευή ιστοσελίδας & CRM
- Σχεδιασμός ψηφιοποίησης αρχείου

### Φάση Β (1-2 Έτη) Ο Μηχανισμός

- Κατάθεση φακέλου ΚΔΒΜ (ΕΟΠΠΕΠ)
- Πιλοτικά υβριδικά μαθήματα
- Σχεδιασμός μαθησιακών αποτελεσμάτων

### Φάση Γ (2-4 Έτη) Η Εξωστρέφεια

- Υποβολή προτάσεων σε ευρωπαϊκά έργα (ως εταίρος)
- Ένταξη σε διεθνή δίκτυα (ΕΑΕΑ)
- Πλήρης πλατφόρμα ασύγχρονης μάθησης

NotebookLM

## Προτεραιότητες: Τι κάνουμε αύριο το πρωί



### Εγγραφή EU Login & PIC

Μηδενικό κόστος, άμεση ηλεκτρονική υλοποίηση, καμία απολύτως δέσμευση.



### Ανάθεση σε Μηχανικό

Προκαταρκτική εκτίμηση του κτιρίου της οδού Ευριπίδου για καθορισμό αναλογίας τ.μ./σπουδαστή (Επιλογή ΚΔΒΜ 1 ή 2).



### Απόφαση Διοικητικού Συμβουλίου

Έγκριση στρατηγικής 'Πυρήνα & Δορυφόρου' και τελική επιλογή βαθμίδας αδειοδότησης.



### Σχεδιασμός Ιστοσελίδας

Έναρξη προδιαγραφών για το νέο portal, το ψηφιακό μητρώο και τη στρατηγική social media.

NotebookLM



# Η επιτυχία δεν σημαίνει εγκατάλειψη της ταυτότητάς μας.

Σημαίνει να θωρακίσουμε τον πυρήνα της δωρεάν παιδείας,  
προσφέροντας γνώση στις νέες γενιές, για τα επόμενα 160 χρόνια.



**ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ**

*Ιδρύθηκε το 1865*

## **ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ**

Στρατηγικό σχέδιο θεσμικής εμβάθυνσης, ψηφιακού μετασχηματισμού και ευρωπαϊκής εξωστρέφειας για το Λαϊκό Πανεπιστήμιο και τη Βιβλιοθήκη της Εταιρείας

*Ιούλιος 2026*

Συντάκτης Κωσταντίνος Πολίτης

Εσωτερικό έγγραφο εργασίας — προς συζήτηση από το Διοικητικό Συμβούλιο και τη Γενική Συνέλευση

Ελλογιμώτατε κύριε Πρόεδρε,  
Αξιότιμα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,

Σε συνέχεια όσων συζητήσαμε κατά τη σύσκεψη της Τετάρτης 1/7 και της δέσμευσής μου να συντάξω μια Προμελέτη με θέμα τον Στρατηγικό Σχεδιασμό της Εταιρείας μας για την θεσμική της εμβάθυνση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την εξωστρέφειά της, σε εθνικό, σε ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, σας υποβάλλω την παρούσα, ως ένα άτυπο, πρωτόλειο κείμενο εργασίας. Παρακαλώ να ληφθεί υπόψη η πιθανότητα ύπαρξης λαθών ιδιαίτερα στον προσδιορισμό των διαδικασιών και των οικονομικών μεγεθών. Παρακαλώ να δείτε την προσπάθειά μου με επιείκεια, ως βάση συζήτησης και όχι ως προσπάθεια να επιβάλλω οποιαδήποτε άποψή μου.

Χαλάνδρι, 3 Ιουλίου 2026

Με τιμή

Κωνσταντίνος Πολίτης,  
Εταίρος, Υπεύθυνος Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Λαϊκού Πανεπιστημίου της ΕΤΦΤΛ.

## 1. Εισαγωγή — Σκοπός και Μεθοδολογία

---

Η Εταιρεία των Φίλων του Λαού συμπληρώνει πλέον πάνω από 160 χρόνια αδιάλειπτης προσφοράς στην παιδεία, τον πολιτισμό και την κοινωνική αλληλεγγύη, με βασικό όχημα το Λαϊκό Πανεπιστήμιο, τη Βιβλιοθήκη, το Ιστορικό Αρχείο και τις μουσειακές της συλλογές. Το ιστορικό αυτό απόθεμα αποτελεί ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα, αλλά δεν αρκεί από μόνο του για να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα και την επιρροή του φορέα στις επόμενες δεκαετίες.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αποτυπώσει μια ρεαλιστική πορεία αναμόρφωσης, η οποία θα επιτρέψει στην Εταιρεία να διατηρήσει την ταυτότητά της ως μη κερδοσκοπικό, εθελοντικό ίδρυμα δωρεάν παιδείας, ενώ ταυτόχρονα θα την εκσυγχρονίσει θεσμικά, ψηφιακά και οικονομικά, ώστε να μπορεί να διεκδικήσει ενεργό ρόλο στο σύγχρονο οικοσύστημα διά βίου μάθησης, εθνικό και ευρωπαϊκό.

**Μεθοδολογία:** Η μελέτη βασίζεται σε ανάλυση της υφιστάμενης θεσμικής και λειτουργικής κατάστασης όπως προκύπτει από το ισχύον Καταστατικό (αναθεώρηση 2005), σε συγκριτική επισκόπηση αντίστοιχων φορέων διά βίου μάθησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη, και σε πρακτική αποτύπωση των διαδικασιών αδειοδότησης, πιστοποίησης και χρηματοδότησης που ισχύουν σήμερα.

Το κείμενο διαρθρώνεται σε τρία μέρη: (α) αποτίμηση της σημερινής κατάστασης, (β) στρατηγικοί άξονες και στάδια υλοποίησης της αναμόρφωσης, και (γ) απαντήσεις σε τρία συγκεκριμένα ερωτήματα που έχουν τεθεί: τη δυνατότητα πιστοποίησης του Λαϊκού Πανεπιστημίου ως Κέντρου Διά Βίου Μάθησης, τη δυνατότητα συμμετοχής σε ευρωπαϊκά προγράμματα, και τη διαδικασία απόκτησης κωδικού BIC.

## 2. Αποτίμηση της Υφιστάμενης Κατάστασης

---

### 2.1 Δυνατά σημεία

- Μακρά ιστορική συνέχεια (από το 1865) και αναγνωρισιμότητα ονόματος στον χώρο της Παιδείας του Λαού.
- Πλούσιο περιουσιακό και πολιτιστικό απόθεμα: ιδιόκτητη στέγη, Βιβλιοθήκη, Ιστορικό Αρχείο, μουσειακές συλλογές και πινακοθήκη.
- Ισχυρό δίκτυο εθελοντών εισηγητών· πάνω από 120 ακαδημαϊκοί και επιστήμονες προσφέρουν σήμερα διδασκαλία χωρίς αμοιβή.
- Σταθερό, ετήσιο κοινό σπουδαστών (περίπου 1.300–1.500), με σημαντικό ποσοστό κατόχων ανώτατης εκπαίδευσης.
- Πλήρης οικονομική ανεξαρτησία από κρατική ή ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, που προσδίδει θεσμική αυτονομία.

### 2.2 Προκλήσεις

- Απουσία σύγχρονης ψηφιακής υποδομής (ιστοσελίδα, σύστημα εγγραφών, ψηφιοποιημένο αρχείο) που να ανταποκρίνεται στις σημερινές συνήθειες αναζήτησης πληροφορίας.
- Έλλειψη επίσημης πιστοποίησης του εκπαιδευτικού έργου, γεγονός που περιορίζει την αναγνώριση των παρεχόμενων γνώσεων σε τυπικό επίπεδο.

- Απουσία στελεχωμένου γραφείου διαχείρισης έργων/χρηματοδοτήσεων, απαραίτητου για συμμετοχή σε ανταγωνιστικά προγράμματα.
- Δημογραφική γήρανση τόσο του σώματος των εισηγητών όσο και μέρους του κοινού, χωρίς συστηματική στρατηγική προσέλκυσης νεότερων ηλικιών.
- Περιορισμένη προβολή στα σύγχρονα μέσα και κοινωνικά δίκτυα σε σχέση με το ιστορικό βάρος του φορέα.

## 2.3 Ευκαιρίες και απειλές του περιβάλλοντος

| Ευκαιρίες                                                                               | Απειλές                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Αυξανόμενη ζήτηση για διά βίου μάθηση και επανακατάρτιση ενηλίκων                       | Έντονος ανταγωνισμός από ιδιωτικά κέντρα κατάρτισης και online πλατφόρμες (MOOCs) |
| Ευρωπαϊκά κονδύλια για ψηφιακό μετασχηματισμό, πολιτισμό και εκπαίδευση ενηλίκων        | Καθυστέρηση προσαρμογής μπορεί να οδηγήσει σε περιθωριοποίηση του θεσμού          |
| Δυνατότητα συνεργασιών με Πανεπιστήμια, Δήμους και πολιτιστικούς φορείς                 | Γήρανση του υφιστάμενου εθελοντικού δυναμικού χωρίς ανανέωση                      |
| Αξιοποίηση τεχνητής νοημοσύνης για επέκταση εκπαιδευτικού περιεχομένου με χαμηλό κόστος | Κίνδυνος απώλειας πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχείο, συλλογές) χωρίς ψηφιοποίηση   |

## 3. Στρατηγικοί Άξονες Αναμόρφωσης

Η αναμόρφωση προτείνεται να οργανωθεί γύρω από πέντε άξονες, οι οποίοι αναπτύσσονται αναλυτικά στις επόμενες ενότητες:

1. Θεσμική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της διακυβέρνησης.
2. Ψηφιακός μετασχηματισμός και ενσωμάτωση τεχνητής νοημοσύνης.
3. Εξωστρέφεια, δικτύωση και δημόσια προβολή.
4. Οικονομική βιωσιμότητα και διαφοροποίηση πόρων.
5. Πιστοποίηση εκπαιδευτικού έργου και ένταξη στο επίσημο σύστημα διά βίου μάθησης.

## 4. Στάδια Υλοποίησης

Προτείνεται σταδιακή, τριφασική υλοποίηση, ώστε να μην επιβαρυνθεί απότομα η υφιστάμενη διοικητική δομή και να διατηρηθεί ο εθελοντικός χαρακτήρας του φορέα.

| Φάση         | Χρονικός ορίζοντας | Κύριο περιεχόμενο                                                                                                                                               |
|--------------|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Α΄ Θεμελίωση | 0–12 μήνες         | Αναθεώρηση καταστατικού/κανονισμών, δημιουργία ιστοσελίδας και ψηφιακού μητρώου μελών-σπουδαστών, έναρξη ψηφιοποίησης αρχείου, άνοιγμα λογαριασμών social media |

|                            |         |                                                                                                                                                                  |
|----------------------------|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Β' Ανάπτυξη & Πιστοποίηση  | 1–2 έτη | Αίτηση αδειοδότησης ως Κέντρο Διά Βίου Μάθησης, εγγραφή στο EU Funding & Tenders Portal (PIC), πιλοτικά υβριδικά μαθήματα, πρώτες συνεργασίες με φορείς          |
| Γ' Εδραίωση & Διεθνοποίηση | 2–4 έτη | Πρώτες συμμετοχές σε ευρωπαϊκά προγράμματα ως εταίρος, ένταξη σε ευρωπαϊκά δίκτυα εκπαίδευσης ενηλίκων, πλήρης ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης, διεύρυνση πηγών εσόδων |

## 5. Βήματα Θεσμικής Εμβάθυνσης

### 5.1 Αναθεώρηση Καταστατικού

Το Καταστατικό του 2005, αν και θεμελιώνει σταθερά τη λειτουργία της Εταιρείας, χρήζει επικαιροποίησης ώστε να προβλέπει ρητά: δυνατότητα ηλεκτρονικής συμμετοχής μελών σε Γενικές Συνελεύσεις, σύσταση εξειδικευμένων επιτροπών (ψηφιακού μετασχηματισμού, χρηματοδότησεων, εθελοντισμού), και πλαίσιο συνεργασιών/αποδοχής χορηγιών χωρίς αλλοίωση του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

### 5.2 Αναδιοργάνωση διακυβέρνησης

- Σύσταση Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού υπό το Διοικητικό Συμβούλιο, με ορίζοντα τριετίας.
- Δημιουργία θέσης (έστω μερικής απασχόλησης ή με απόσπαση εθελοντή) υπεύθυνου ψηφιακού μετασχηματισμού και υπεύθυνου ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- Θεσμοθέτηση ετήσιου απολογισμού πεπραγμένων με ποσοτικούς δείκτες (αριθμός σπουδαστών, ωρών διδασκαλίας, εθελοντών, εσόδων-εξόδων), δημόσια προσβάσιμου.

### 5.3 Οικονομική διαχείριση και διαφάνεια

- Υιοθέτηση απλογραφικού ή διπλογραφικού λογιστικού συστήματος συμβατού με τις απαιτήσεις χρηματοδοτών και ελεγκτικών αρχών.
- Ετήσιος οικονομικός απολογισμός από ανεξάρτητο ορκωτό ελεγκτή ή λογιστή, προϋπόθεση αξιοπιστίας για κάθε αίτηση χρηματοδότησης.
- Δημιουργία αποθεματικού («ταμείο προχρηματοδότησης») για την κάλυψη της αρχικής χρηματοδοτικής επιβάρυνσης που συνεπάγεται η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα (τα οποία συνήθως αποζημιώνουν εκ των υστέρων).

### 5.4 Ποιότητα και πιστοποιήσεις διαχείρισης

- Εξέταση υιοθέτησης προτύπου διαχείρισης ποιότητας (π.χ. ISO 9001) για τις εκπαιδευτικές διαδικασίες, το οποίο ενισχύει την αξιοπιστία σε αιτήσεις χρηματοδότησης και σε συνεργασίες με δημόσιους φορείς.
- Θέσπιση εσωτερικού κανονισμού προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR) για μέλη, σπουδαστές και δωρητές.

## 6. Δράσεις Εξωστρέφειας

## 6.1 Ψηφιακή παρουσία

- Δημιουργία σύγχρονης, πολυγλωσσικής ιστοσελίδας με ηλεκτρονικές εγγραφές, ημερολόγιο μαθημάτων/εκδηλώσεων και ψηφιακή βιβλιοθήκη.
- Συστηματική παρουσία σε κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Instagram, YouTube, LinkedIn) με περιεχόμενο από διαλέξεις, ιστορικό αρχείο και δράσεις μελών.
- Μηνιαίο ψηφιακό δελτίο (newsletter) προς μέλη, σπουδαστές, αποφοίτους και φίλους του θεσμού.

## 6.2 Συνεργασίες και δικτύωση

- Μνημόνια συνεργασίας με Πανεπιστήμια (Τμήματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων), Δήμους, Ακαδημία Αθηνών και πολιτιστικά ιδρύματα.
- Ένταξη σε εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (ΕΑΕΑ), που ανοίγει δρόμο σε κοινοπραξίες ευρωπαϊκών έργων.
- Συμμετοχή σε θεματικά δίκτυα διάσωσης πολιτιστικής κληρονομιάς για τη Βιβλιοθήκη και το Ιστορικό Αρχείο.

## 6.3 Δημόσιες σχέσεις

- Διοργάνωση ετήσιου ανοιχτού διήμερου εκδηλώσεων με αφορμή την επέτειο ίδρυσης, με προβολή στα μέσα ενημέρωσης.
- Ενεργή επικοινωνιακή στρατηγική ανάδειξης της ιστορικής συμβολής της Εταιρείας (π.χ. Σχολείο Αναλφαβήτων 1873, ρόλος στον Μακεδονικό Αγώνα) ως αφήγημα ταυτότητας για νεότερο κοινό.

## 7. Υιοθέτηση Νέων Τεχνολογιών και Τεχνητής Νοημοσύνης

---

Η ενότητα αυτή διατυπώνεται σκόπιμα με επεξηγηματικό τρόπο, χωρίς τεχνική ορολογία που να προϋποθέτει εξοικείωση με τις πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις — κατανοητό, δεδομένου ότι η πλειονότητα των μελών της διοίκησης προέρχεται από την ακαδημαϊκή κοινότητα και δεν παρακολουθεί κατ' ανάγκην στενά τις εξελίξεις στην τεχνητή νοημοσύνη των τελευταίων ετών. Όπου χρησιμοποιείται ένας όρος, επεξηγείται εν συντομία στην πρώτη του εμφάνιση.

**Τι εννοούμε με «τεχνητή νοημοσύνη» σε αυτό το πλαίσιο:** όχι κάποια αφηρημένη ή μελλοντολογική έννοια, αλλά συγκεκριμένα, ήδη διαθέσιμα λογισμικά που μπορούν να «διαβάζουν», να συνοψίζουν, να μεταφράζουν, να μεταγράφουν προφορικό λόγο σε κείμενο, ή να απαντούν σε ερωτήσεις πάνω σε συγκεκριμένο υλικό — εργαλεία δηλαδή υποστηρικτικά προς τους ανθρώπους (εισηγητές, βιβλιοθηκάρχους, διοικητικό προσωπικό) και όχι υποκατάστατά τους. Η χρήση τους δεν προϋποθέτει προγραμματιστικές γνώσεις εκ μέρους των μελών, παρά μόνο στοιχειώδη εξοικείωση με μια οθόνη υπολογιστή ή κινητού.

### 7.1 Ψηφιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος

- Σταδιακή ψηφιοποίηση Βιβλιοθήκης, Ιστορικού Αρχείου και μουσειακών συλλογών, με προτεραιότητα στο πλέον ευπαθές υλικό.
- Δημιουργία ψηφιακού καταλόγου αναζήτησης, ανοιχτού στο κοινό και σε ερευνητές.

## 7.2 Εκπαιδευτική τεχνολογία

- Ανάπτυξη υβριδικού μοντέλου διδασκαλίας (δια ζώσης και online/σύγχρονη μετάδοση), ώστε να διευρυνθεί η γεωγραφική εμβέλεια του κοινού.
- Δημιουργία τράπεζας βιντεοσκοπημένων διαλέξεων, προσβάσιμης μέσω της ιστοσελίδας.

## 7.3 Εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης

- Ψηφιακός βοηθός (chatbot — λογισμικό συνομιλίας που απαντά αυτόματα σε συχνές ερωτήσεις) στην ιστοσελίδα, για ενημέρωση σπουδαστών σχετικά με πρόγραμμα μαθημάτων και εγγραφές, χωρίς να απαιτείται διαρκής ανθρώπινη παρακολούθηση για απλά ερωτήματα.
- Αυτόματος υποτιτλισμός και μετάφραση διαλέξεων (λογισμικά που «ακούν» μια ηχογραφημένη ομιλία και παράγουν αυτόματα κείμενο ή υπότιτλους σε άλλη γλώσσα), ώστε το περιεχόμενο να γίνεται προσβάσιμο σε άτομα με προβλήματα ακοής και σε ξενόγλωσσο κοινό, χωρίς επιπλέον χειρωνακτική απομαγνητοφώνηση.
- Χρήση εργαλείων ΤΝ για την ανάλυση και ταξινόμηση του ιστορικού αρχείου — δηλαδή λογισμικά «οπτικής αναγνώρισης χαρακτήρων» (OCR) που μετατρέπουν σαρωμένες σελίδες παλαιών εγγράφων σε αναζητήσιμο κείμενο, επιταχύνοντας σημαντικά την ευρετηρίαση σε σχέση με τη χειρωνακτική καταλογογράφηση.
- Υποστήριξη εισηγητών με εργαλεία ΤΝ για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. πρώτα σχέδια παρουσιάσεων ή ασκήσεων προς επεξεργασία από τον ίδιο τον εισηγητή), χωρίς υποκατάσταση του ανθρώπινου, εθελοντικού χαρακτήρα της διδασκαλίας — ο εισηγητής παραμένει πάντοτε αυτός που αποφασίζει το τελικό περιεχόμενο.

## 7.4 Διαχείριση δεδομένων και ασφάλεια

- Ψηφιακό μητρώο μελών-σπουδαστών-δωρητών (CRM), με σεβασμό στο ισχύον πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων.
- Βασικά μέτρα κυβερνοασφάλειας (εφεδρικά αντίγραφα, ελεγχόμενη πρόσβαση) για την προστασία του ψηφιοποιημένου αρχειακού υλικού.

# 8. Το Λαϊκό Πανεπιστήμιο ως Πιστοποιημένο Κέντρο Διά Βίου Μάθησης

---

**Σύντομη απάντηση:** Ναι, είναι εφικτό — υπό συγκεκριμένες, σαφώς προσδιορισμένες προϋποθέσεις, και προτείνεται να εξεταστεί ως στόχος της Φάσης Β΄. Η ενότητα αυτή αναπτύσσεται με ιδιαίτερη λεπτομέρεια, ώστε να αποτελέσει αυτοτελές σημείο αναφοράς για το Διοικητικό Συμβούλιο, χωρίς να απαιτείται εξοικείωση με τη διοικητική ορολογία του κλάδου.

## 8.1 Τι είναι, νομικά, ένα Κέντρο Διά Βίου Μάθησης

Ένα Κέντρο Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) είναι μια συγκεκριμένη, νομικά κατοχυρωμένη κατηγορία φορέα «μη τυπικής εκπαίδευσης» — όρος που στην ελληνική νομοθεσία σημαίνει εκπαίδευση εκτός του τυπικού σχολικού και πανεπιστημιακού συστήματος, η οποία όμως αναγνωρίζεται επίσημα από το κράτος. Το θεσμικό πλαίσιο θεμελιώνεται στην υποπαράγραφο Θ3 της παραγράφου Θ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, όπως έχει τροποποιηθεί έκτοτε, και εξειδικεύεται περαιτέρω με υπουργικές αποφάσεις και

εγκυκλίου της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας (γνωστής με το ακρωνύμιο Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.) του Υπουργείου Παιδείας.

Στην πράξη, δύο δημόσιοι φορείς εμπλέκονται συμπληρωματικά: η Γενική Γραμματεία εκδίδει την ίδια την άδεια λειτουργίας, ενώ ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) γνωμοδοτεί ειδικά για το αν το κτίριο πληροί τις απαιτούμενες προδιαγραφές. Η άδεια ΚΔΒΜ δεν πρέπει να συγχέεται με την πανεπιστημιακή αναγνώριση ή τη διαπίστευση προγραμμάτων σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης· αφορά αποκλειστικά τη μη τυπική εκπαίδευση ενηλίκων (σεμινάρια, κύκλους μαθημάτων, επιμορφωτικά προγράμματα) — δηλαδή ακριβώς το είδος δραστηριότητας που ήδη ασκεί το Λαϊκό Πανεπιστήμιο.

## **8.2 Επίπεδο Ένα έναντι Επιπέδου Δύο — ποιο ταιριάζει στην Εταιρεία**

Η νομοθεσία διακρίνει δύο επίπεδα αδειοδότησης, με βασικό κριτήριο διαφοροποίησης τη δυναμικότητα του κτιρίου και τον αριθμό σπουδαστών:

- ΚΔΒΜ Επιπέδου Ένα: μικρότερης κλίμακας δομή, με απλούστερη διαδικασία αδειοδότησης και μικρότερο παράβολο. Ενδείκνυται εάν η Εταιρεία επιθυμεί αρχικά να αδειοδοτήσει μέρος μόνο της δραστηριότητάς της, ή έναν συγκεκριμένο όροφο/πτέρυγα του κτιρίου της οδού Ευριπίδου.
- ΚΔΒΜ Επιπέδου Δύο: μεγαλύτερης κλίμακας και πολυπλοκότητας δομή, με αυστηρότερες κτιριολογικές απαιτήσεις (υπόκειται στο ίδιο αυστηρό καθεστώς έγκρισης με τα Ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης) αλλά αντίστοιχα μεγαλύτερη δυνατότητα ανάπτυξης προγραμμάτων και συμμετοχής σε συγχρηματοδοτούμενες δράσεις κατάρτισης ευρύτερης εμβέλειας.

Ένα πρόσθετο, καθοριστικό κριτήριο εισάγει πρόσφατη απλοποίηση της νομοθεσίας (άρθρο 123 του νόμου για την απλούστευση αδειοδοτήσεων): όσοι φορείς δεν υπερβαίνουν αναλογία ενός εκπαιδευόμενου ανά 2,5 τετραγωνικά μέτρα συνολικού εμβαδού, και τον αριθμό των 75 εκπαιδευομένων ανά ώρα ανά κτιριολογική μονάδα (δηλαδή ανά αυτοτελές κτίριο ή όροφο), υπάγονται στο απλούστερο «καθεστώς γνωστοποίησης»: αρκεί ηλεκτρονική δήλωση μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Άσκησης Δραστηριοτήτων και Ελέγχων (ΟΠΣ-ΑΔΕ), χωρίς να απαιτείται προηγούμενη έγκριση. Όσοι υπερβαίνουν τα όρια αυτά υπάγονται στο αυστηρότερο «καθεστώς έγκρισης», με πλήρη κτιριολογικό φάκελο και γνωμοδότηση του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Δεδομένου ότι το Λαϊκό Πανεπιστήμιο εξυπηρετεί ήδη 1.300–1.500 σπουδαστές ετησίως αλλά σε τμήματα και όχι ταυτόχρονα, μια πρώτη εκτίμηση του πραγματικού αριθμού εκπαιδευομένων ανά ώρα διδασκαλίας θα καθορίσει ποιο από τα δύο καθεστώτα ισχύει — και συνιστάται να γίνει από μηχανικό πριν από κάθε άλλη ενέργεια.

## **8.3 Κτιριολογικές προδιαγραφές — τι πρέπει να προσκομιστεί**

Ανεξαρτήτως επιπέδου, το κτίριο της Εταιρείας στην οδό Ευριπίδου θα πρέπει να τεκμηριώσει τα ακόλουθα, μέσω φακέλου που συντάσσεται από μηχανικό της επιλογής της Εταιρείας:

- Οικοδομική άδεια θεωρημένη για σύνδεση με δίκτυα κοινής ωφέλειας, ή αντίστοιχη νομιμοποίηση βάσει του άρθρου 107 του ν. 4495/2017, που να πιστοποιεί χρήση «εκπαιδευτηρίου» σύμφωνα με τον κτιριοδομικό κανονισμό.

- Κατόψεις με σαφή χαρακτηρισμό της χρήσης κάθε χώρου (αίθουσες διδασκαλίας, γραφεία, βιβλιοθήκη, χώροι υγιεινής), συνοδευόμενες από βεβαίωση χώρου κύριας χρήσης υπογεγραμμένη από ιδιώτη μηχανικό.
- Πιστοποιητικό (ενεργητικής) πυροπροστασίας από την οικεία Πυροσβεστική Υπηρεσία, ειδικά για χρήση «εκπαίδευση» — διαφορετικό και αυστηρότερο από τυχόν υφιστάμενο πιστοποιητικό πυρασφάλειας γενικής χρήσης του κτιρίου.
- Επαρκής φυσικός φωτισμός και αερισμός σε κάθε αίθουσα διδασκαλίας — κριτήριο στο οποίο δίνεται ιδιαίτερη προσοχή κατά τον έλεγχο του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.
- Αναλογία τουαλετών κατ' ελάχιστον ενός WC ανά 30 εκπαιδευόμενους.
- Δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με αναπηρία, τουλάχιστον σε ένα κτίριο ή όροφο· σημείο που ενδεχομένως απαιτήσει τεχνική παρέμβαση (ράμπα, ανελκυστήρας ή προσβάσιμο WC) σε ένα ιστορικό κτίριο όπως αυτό της Εταιρείας, και άρα αξίζει να αποτιμηθεί έγκαιρα το κόστος διαμόρφωσης.

Επισημαίνεται ρητά ότι ένα κτίριο χτισμένο πριν τον Φεβρουάριο του 1989 (όπως αναμένεται να είναι το ιστορικό κτίριο της Εταιρείας) εξετάζεται βάσει διαφορετικής, συνήθως ηπιότερης, πυροσβεστικής διάταξης σε σχέση με τα νεόδμητα κτίρια — γεγονός που διευκολύνει, και όχι δυσχεραίνει, τη διαδικασία.

## 8.4 Ο Επιστημονικά Υπεύθυνος

Σε αντίθεση με μια συνηθισμένη παρανόηση, η νομοθεσία δεν επιβάλλει έναν ενιαίο, πανελλαδικά τυποποιημένο ρόλο «Επιστημονικού Υπευθύνου ΚΔΒΜ» με προκαθορισμένα τυπικά προσόντα· ωστόσο, στην πράξη, κάθε αδειοδοτημένο ΚΔΒΜ —ιδίως όταν διεκδικεί συμμετοχή σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα κατάρτισης— ορίζει εσωτερικά έναν Επιστημονικό Υπεύθυνο (συνήθως καθηγητή ή ερευνητή αναγνωρισμένου κύρους) που φέρει την ακαδημαϊκή ευθύνη του σχεδιασμού των προγραμμάτων σπουδών, της επιλογής και αξιολόγησης των εκπαιδευτών, και της τήρησης της παιδαγωγικής ποιότητας. Για την Εταιρεία των Φίλων του Λαού, ο ρόλος αυτός συνδέεται φυσικά με το υφιστάμενο σώμα των Ομότιμων Καθηγητών-μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, οι οποίοι διαθέτουν ήδη το απαιτούμενο ακαδημαϊκό κύρος — αρκεί ο ρόλος να τυποποιηθεί εσωτερικά με σαφή περιγραφή αρμοδιοτήτων, ώστε να είναι παρουσιάσιμος σε κάθε έλεγχο ή αίτηση χρηματοδότησης.

## 8.5 Πιστοποίηση των εκπαιδευτών — το πιο απαιτητικό σημείο

Το πιο ουσιαστικό, και συχνά το λιγότερο γνωστό, προαπαιτούμενο αφορά τους ίδιους τους διδάσκοντες. Από το 2015 (άρθρο 39 του ν. 4342/2015) ισχύει ο κανόνας ότι όποιος διδάσκει σε πρόγραμμα μη τυπικής εκπαίδευσης που χρηματοδοτείται με δημόσιους ή ευρωπαϊκούς πόρους πρέπει να είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο Πιστοποιημένων Εκπαιδευτών Ενηλίκων του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., κατόπιν επιτυχούς συμμετοχής σε εξετάσεις «Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας». Το σημαντικό στοιχείο —που αξίζει να γίνει απόλυτα κατανοητό από τη διοίκηση— είναι ότι η πιστοποίηση αυτή δεν αξιολογεί την επιστημονική ειδίκευση του διδάσκοντος (δεν εξετάζει δηλαδή αν κάποιος είναι καλός φιλόλογος, ιστορικός ή οικονομολόγος), αλλά αποκλειστικά την ικανότητά του να διδάξει αποτελεσματικά σε ενήλικες — δηλαδή γνώσεις παιδαγωγικής ενηλίκων, διαχείρισης ομάδας, σχεδιασμού διδακτικής ενότητας.

Η πιστοποίηση αποκτάται με δύο εναλλακτικές διαδρομές: είτε απευθείας συμμετοχή σε εξετάσεις του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (θεωρητικό και πρακτικό μέρος, με μικροδιδασκαλία) για όσους διαθέτουν ήδη

τεκμηριωμένη διδακτική εμπειρία 150 ωρών σε ενήλικες, είτε -για όσους δεν διαθέτουν αυτή την εμπειρία- παρακολούθηση προπαρασκευαστικού επιμορφωτικού προγράμματος 150–200 ωρών (προσφέρεται σήμερα από πολλά Κέντρα Επιμόρφωσης και Διά Βίου Μάθησης πανεπιστημίων, εξ αποστάσεως ή με μεικτή μορφή), το οποίο προετοιμάζει και δίνει άμεσα δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις.

Για την Εταιρεία, αυτό σημαίνει ρεαλιστικά το εξής: το υφιστάμενο σώμα των περίπου 120 εθελοντών εισηγητών δεν χρειάζεται να πιστοποιηθεί στο σύνολό του — ο κανόνας αυτός ισχύει μόνο για διδασκαλία σε προγράμματα που χρηματοδοτούνται με δημόσιους/ευρωπαϊκούς πόρους, όχι για τα σημερινά δωρεάν, αυτοχρηματοδοτούμενα μαθήματα του Λαϊκού Πανεπιστημίου. Ωστόσο, αν η Εταιρεία επιδιώξει μεσοπρόθεσμα πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης με δημόσια/ενωσιακή χρηματοδότηση (βλ. Ενότητα 9), θα χρειαστεί έναν πυρήνα 5–10 πιστοποιημένων εκπαιδευτών, κατά προτίμηση νεότερων συνεργατών ή μελών του υφιστάμενου σώματος με διάθεση να ακολουθήσουν τη διαδικασία — γεγονός που συνδέεται και με την ανάγκη ανανέωσης του εθελοντικού δυναμικού που αναφέρθηκε στην Ενότητα 2.2. Εναλλακτικά, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. προβλέπει, υπό όρους, δυνατότητα προσωρινής έγκρισης απασχόλησης μη πιστοποιημένων εκπαιδευτών όταν δεν βρίσκονται διαθέσιμοι πιστοποιημένοι στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο — λύση προσωρινή, όχι υποκατάστατο.

## **8.6 Προγράμματα σπουδών και μαθησιακά αποτελέσματα**

Κάθε θεματική ενότητα που θα ενταχθεί στο πιστοποιημένο σκέλος λειτουργίας πρέπει να αποτυπωθεί σε δομημένο «πρόγραμμα σπουδών»: τίτλο, σκοπό, ομάδα-στόχο, προαπαιτούμενα (αν υπάρχουν), αναλυτικό ωρολόγιο πρόγραμμα ανά ενότητα, και -το πλέον απαιτητικό σημείο για ακαδημαϊκούς συνηθισμένους σε ελεύθερη διδασκαλία- ρητά διατυπωμένα «μαθησιακά αποτελέσματα»: τι συγκεκριμένα θα είναι σε θέση να γνωρίζει ή να κάνει ο σπουδαστής μετά την ολοκλήρωση. Η διατύπωση αυτή ακολουθεί συγκεκριμένη μεθοδολογία (ρήματα δράσης, επίπεδα γνωστικής ιεραρχίας) που διδάσκεται και στα ίδια τα προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., και συνιστάται να ανατεθεί σε έναν νεότερο συνεργάτη ή σύμβουλο εξοικειωμένο με τη σύγχρονη εκπαιδευτική ορολογία, ώστε να μη βαρύνει τους ίδιους τους ακαδημαϊκούς εισηγητές.

## **8.7 Χρηματικές επιβαρύνσεις και χρονοδιάγραμμα**

Η αδειοδότηση συνεπάγεται δύο, σχετικά χαμηλά, οικονομικά κόστη: ένα παράβολο υπέρ του Δημοσίου (μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-Παράβολο) και ένα χρηματικό ποσό υπέρ του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. για τη γνωμοδότηση επί των κτιριολογικών προϋποθέσεων, το οποίο κλιμακώνεται ανάλογα με το εμβαδόν του κτιρίου (ενδεικτικά, της τάξης των 100–500 ευρώ). Η άδεια, εφόσον χορηγηθεί, ανανεώνεται περιοδικά με απλή αναγγελία, εφόσον δεν έχουν μεταβληθεί οι κτιριολογικοί όροι. Ρεαλιστικά, ο συνολικός χρόνος από την υποβολή πλήρους φακέλου έως τη χορήγηση άδειας εκτιμάται σε λίγους μήνες, κυρίως λόγω του χρόνου που απαιτεί ο έλεγχος πληρότητας και, όπου χρειαστεί, η αυτοψία του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

## **8.8 Ενδεικτικά βήματα, με τη σειρά**

6. Ανάθεση σε μηχανικό προκαταρκτικής αποτύπωσης του κτιρίου και εκτίμησης αν εμπίπτει στο καθεστώς γνωστοποίησης ή έγκρισης, βάσει της αναλογίας τ.μ./σπουδαστή.

7. Απόφαση Διοικητικού Συμβουλίου για την επιλογή Επιπέδου Ένα ή Δύο και ορισμό Επιστημονικά Υπευθύνου.
8. Σύνταξη πλήρους κτιριολογικού φακέλου (οικοδομική άδεια/νομιμοποίηση, κατόψεις, πιστοποιητικό πυροπροστασίας «εκπαίδευση», βεβαίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ) και κατάθεσή του στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.
9. Παράλληλη σύνταξη 3–5 πιλοτικών προγραμμάτων σπουδών με πλήρη μαθησιακά αποτελέσματα, ξεκινώντας από τις πιο δημοφιλείς σημερινές θεματικές ενότητες του Λαϊκού Πανεπιστημίου.
10. Ένταξη 5–10 εισηγητών σε διαδικασία πιστοποίησης εκπαιδευτικής επάρκειας (απευθείας εξέταση ή προπαρασκευαστικό πρόγραμμα).
11. Μετά τη θετική γνωμοδότηση του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. επί των κτιριολογικών, υποβολή πλήρους αίτησης αδειοδότησης στη Γενική Γραμματεία, με τα υπόλοιπα διοικητικά δικαιολογητικά (καταστατικό, στοιχεία εκπροσώπησης, παράβολα).
12. Έκδοση άδειας λειτουργίας ΚΔΒΜ και εγγραφή σε σχετικό μητρώο παρόχων μη τυπικής εκπαίδευσης — προαπαιτούμενο για κάθε μελλοντική συμμετοχή σε πρόγραμμα κατάρτισης με δημόσια ή ενωσιακή χρηματοδότηση.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι οι ακριβείς όροι, το ύψος των παραβόλων και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας μεταβάλλονται περιοδικά μέσω νέων υπουργικών αποφάσεων· πριν από την υποβολή του φακέλου προτείνεται πάντοτε επικαιροποιημένη επαλήθευση απευθείας από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και τη Γενική Γραμματεία, είτε μέσω της ιστοσελίδας τους είτε, προτιμότερα, μέσω ραντεβού ενημέρωσης, ώστε να αποφευχθούν καθυστερήσεις λόγω αλλαγών στη νομοθεσία.

## 9. Συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα: Ρεαλιστική Αποτίμηση

---

**Σύντομη απάντηση:** Με το σημερινό διοικητικό και οικονομικό πλαίσιο, η άμεση και αυτοτελής διεκδίκηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων είναι δύσκολη· είναι όμως απόλυτα εφικτή μεσοπρόθεσμα, ιδανικά ξεκινώντας ως εταίρος σε κοινοπραξία και όχι ως συντονιστής.

### 9.1 Τι προϋποθέτει η συμμετοχή

- Νομική προσωπικότητα και καταστατικό σε ισχύ (η Εταιρεία το διαθέτει ήδη).
- Εγγραφή στο Μητρώο Συμμετεχόντων (Participant Register) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω του Funding & Tenders Portal, από την οποία προκύπτει μοναδικός κωδικός PIC (Participant Identification Code) — απαραίτητος για κάθε αίτηση, ανεξαρτήτως προγράμματος.
- Ορισμό Νόμιμου Εκπροσώπου Οντότητας (LEAR) που θα διαχειρίζεται τα στοιχεία του φορέα στο σύστημα.
- Οικονομική και επιχειρησιακή επάρκεια: ικανότητα προχρηματοδότησης δαπανών (τα περισσότερα προγράμματα αποζημιώνουν εκ των υστέρων), και αποδεδειγμένη διοικητική ικανότητα υλοποίησης έργου με χρονοδιαγράμματα, αναφορές προόδου και οικονομικές δικαιολογήσεις.

#### 9.1.α Η διαδικασία απόκτησης PIC, βήμα-βήμα

Καθώς ο κωδικός PIC αναφέρεται συχνά με τεχνικούς όρους σε αγγλική ορολογία, αξίζει να αποσαφηνιστεί πλήρως, βήμα προς βήμα, ώστε η διαδικασία να μη φαντάζει πολυπλοκότερη απ' όσο πραγματικά είναι:

13. Δημιουργία λογαριασμού EU Login: πρόκειται για τον προσωπικό λογαριασμό πρόσβασης στα ψηφιακά συστήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (αντίστοιχος, εννοιολογικά, με έναν λογαριασμό Google ή Gov.gr, αλλά αποκλειστικά για τις υπηρεσίες της Ε.Ε.). Δημιουργείται δωρεάν στο eu-login.ec.europa.eu με επαγγελματικό email, και επικυρώνεται με κωδικό.
14. Αναζήτηση στο Participant Register για τυχόν προϋπάρχουσα εγγραφή της Εταιρείας, ώστε να αποφευχθεί δημιουργία διπλού («duplicate») PIC — συχνό λάθος όταν διαφορετικά μέλη ή τμήματα ενός φορέα προχωρούν ανεξάρτητα σε εγγραφή.
15. Συμπλήρωση της ηλεκτρονικής φόρμας εγγραφής οντότητας (Legal Entity Form): βασικά στοιχεία της Εταιρείας (επωνυμία, έδρα, νομική μορφή, ΑΦΜ/VAT, τραπεζικά στοιχεία, στοιχεία επικοινωνίας). Με την υποβολή, εκδίδεται αμέσως —εντός λίγων λεπτών— ένας «προσωρινός» ή «δηλωθείς» εννιαψήφιος κωδικός PIC, έτοιμος να χρησιμοποιηθεί σε κάθε υποβολή πρότασης.
16. Πλήρης νομική επικύρωση (validation): ενεργοποιείται μόνο εάν/όταν μια πρόταση της Εταιρείας εγκριθεί για χρηματοδότηση — δεν χρειάζεται να ολοκληρωθεί εκ των προτέρων. Τότε η Κεντρική Υπηρεσία Επικύρωσης (Central Validation Service) ζητά την ανάρτηση επίσημων δικαιολογητικών: Έντυπο Ταυτοποίησης Νομικής Οντότητας, πρόσφατο αποδεικτικό ΑΦΜ/VAT (ή αποδεικτικό απαλλαγής, καθώς η Εταιρεία ως μη κερδοσκοπικό σωματείο ενδέχεται να μην έχει ενεργό ΑΦΜ ΦΠΑ), πρόσφατο αντίγραφο εγγραφής/καταστατικού που να αποδεικνύει τη νομική υπόσταση, ημερομηνία ίδρυσης και έδρα, και -ειδικά για μη κερδοσκοπικούς φορείς- αντίγραφο του καταστατικού που να τεκμηριώνει ρητά τον μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, ώστε να καταχωριστεί το ειδικό αυτό νομικό καθεστώς στο σύστημα (κρίσιμο, καθώς πολλά προγράμματα προβλέπουν διαφορετικά ποσοστά χρηματοδότησης ή ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας για μη κερδοσκοπικούς φορείς).
17. Ορισμός LEAR (Legal Entity Appointed Representative): πρόκειται για το φυσικό πρόσωπο που αναλαμβάνει, εκ μέρους της Εταιρείας, τη διαχείριση όλων των στοιχείων της στο σύστημα — τυπικά ο Πρόεδρος ή Γενικός Γραμματέας, δηλαδή πρόσωπο με την εκ του καταστατικού εξουσία δέσμευσης του φορέα. Ο ορισμός γίνεται με συγκεκριμένο έντυπο, υπογεγραμμένο από τον νόμιμο εκπρόσωπο, και ολοκληρώνεται με αποστολή κωδικού ενεργοποίησης (PIN) μέσω SMS στο κινητό του LEAR. Χωρίς επικυρωμένο LEAR δεν είναι δυνατή ούτε η ηλεκτρονική υπογραφή σύμβασης επιχορήγησης ούτε η μεταγενέστερη επικαιροποίηση των στοιχείων της Εταιρείας στο σύστημα.
18. Αξιολόγηση οικονομικής επάρκειας (Financial Capacity Assessment): πραγματοποιείται επίσης μόνο εφόσον/όταν χρειαστεί, βάσει των οικονομικών καταστάσεων της τελευταίας κλεισμένης χρήσης — εξ ου και η σημασία της τακτικής, ελεγχμένης λογιστικής παρακολούθησης που προτάθηκε στην Ενότητα 5.3.

Το πρακτικό συμπέρασμα είναι σημαντικό: τα βήματα 1–3 (λογαριασμός, αναζήτηση, βασική εγγραφή) μπορούν να ολοκληρωθούν άμεσα, χωρίς κόστος, μέσα σε λίγες ημέρες, από ένα και μόνο πρόσωπο· τα βήματα 4–6 ενεργοποιούνται μόνο όταν προκύψει πραγματική ευκαιρία χρηματοδότησης. Συνεπώς, η απόκτηση «βασικού» PIC μπορεί να μπει στην ατζέντα της Εταιρείας άμεσα, ως ενέργεια χαμηλού κόστους και ρίσκου, χωρίς να απαιτεί προηγούμενη λύση των υπόλοιπων θεσμικών ζητημάτων της μελέτης.

## 9.2 Ευκαιρίες που ταιριάζουν στο προφίλ της Εταιρείας

- Erasmus+ Εκπαίδευση Ενηλίκων: κινητικότητα εισηγητών, συμπράξεις συνεργασίας με άλλα λαϊκά πανεπιστήμια της Ευρώπης.
- CERV (Citizens, Equality, Rights and Values): δράσεις ενεργού πολιτότητας, ιστορικής μνήμης, εκπαίδευσης στις αξίες.
- Creative Europe: για δράσεις γύρω από τη Βιβλιοθήκη, το Ιστορικό Αρχείο και τις μουσειακές συλλογές.
- Εθνικά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021–2027 για ψηφιακό μετασχηματισμό πολιτιστικών/εκπαιδευτικών φορέων, με λιγότερο απαιτητική διαχειριστική δομή σε σχέση με τα ενωσιακά προγράμματα.

### 9.3 Ρεαλιστικά εμπόδια σήμερα

- Απουσία στελέχους/γραφείου αφιερωμένου στη σύνταξη προτάσεων και τη διαχείριση έργων.
- Περιορισμένη ρευστότητα για προχρηματοδότηση δαπανών έως την εκταμίευση της επιχορήγησης.
- Έλλειψη μέχρι σήμερα εμπειρίας υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων έργων, κριτήριο που συχνά συνεκτιμάται στην αξιολόγηση προτάσεων.

### 9.4 Προτεινόμενη πορεία

19. Βραχυπρόθεσμα: ολοκλήρωση εγγραφής στο Funding & Tenders Portal και απόκτηση PIC, ώστε ο φορέας να είναι «έτοιμος» να ενταχθεί ως εταίρος όποτε προκύψει ευκαιρία.
20. Συμμετοχή, αρχικά, ως εταίρος (όχι συντονιστής) σε κοινοπραξία με πιο έμπειρο φορέα-συντονιστή, ώστε να αποκτηθεί τεχνογνωσία με μικρότερο διαχειριστικό και οικονομικό ρίσκο.
21. Παράλληλη ενίσχυση της οικονομικής επάρκειας μέσω μικρού αποθεματικού κεφαλαίου κίνησης, ειδικά για την κάλυψη προχρηματοδότησης.
22. Μεσοπρόθεσμα, μετά την απόκτηση εμπειρίας 1–2 έργων ως εταίρος, εξέταση αυτοτελούς υποβολής πρότασης ή ανάληψης συντονισμού μικρής κλίμακας έργου.

## 10. Απόκτηση Κωδικού BIC

**Σύντομη διευκρίνιση:** Ο κωδικός BIC (Bank Identifier Code), γνωστός και ως κωδικός SWIFT, δεν είναι κωδικός που αποκτά ο ίδιος ο φορέας μέσω κάποιας αίτησης — είναι ο μοναδικός κωδικός αναγνώρισης της τράπεζας στην οποία τηρείται ο λογαριασμός, παγκοσμίως καθορισμένος και σταθερός για κάθε τράπεζα.

Ο κωδικός αποτελείται συνήθως από 8 έως 11 χαρακτήρες: τα 4 πρώτα δηλώνουν την τράπεζα, τα επόμενα 2 τη χώρα (GR για Ελλάδα), τα επόμενα 2 την τοποθεσία και προαιρετικά 3 ακόμη το υποκατάστημα. Έτσι, ο BIC μιας ελληνικής τράπεζας —π.χ. της Εθνικής Τράπεζας— είναι σταθερός και δεν μεταβάλλεται ανά πελάτη ή φορέα.

### Πρακτικά βήματα για την Εταιρεία

23. Άνοιγμα ή διατήρηση τραπεζικού λογαριασμού στο όνομα του νομικού προσώπου της Εταιρείας σε ελληνική τράπεζα της επιλογής της.

24. Η τράπεζα αποδίδει αυτόματα IBAN (Διεθνή Αριθμό Τραπεζικού Λογαριασμού) για τον συγκεκριμένο λογαριασμό.
25. Ο κωδικός BIC/SWIFT της τράπεζας (όχι του λογαριασμού) αναγράφεται στα στοιχεία του λογαριασμού ή είναι διαθέσιμος από την ίδια την τράπεζα, και χρησιμοποιείται μαζί με το IBAN για διεθνείς εμβάσματα και συναλλαγές (π.χ. είσπραξη επιχορηγήσεων ή δωρεών από το εξωτερικό).
26. Δεν απαιτείται ξεχωριστή αίτηση, παράβολο ή έγκριση από κάποιον φορέα για την «απόκτηση» BIC — αρκεί η ύπαρξη ενεργού τραπεζικού λογαριασμού.

Σημαντική διάκριση: ο BIC δεν πρέπει να συγχέεται με τον κωδικό PIC (Participant Identification Code) που αναφέρεται στην Ενότητα 9 — ο PIC ταυτοποιεί την Εταιρεία ως νομικό πρόσωπο απέναντι στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για σκοπούς χρηματοδότησης, ενώ ο BIC ταυτοποιεί απλώς την τράπεζα για τραπεζικές συναλλαγές. Και οι δύο κωδικοί ενδέχεται να ζητηθούν μαζί σε μια αίτηση χρηματοδότησης, αλλά προκύπτουν από εντελώς διαφορετικές διαδικασίες.

## 11. Ενδεικτικός Προϋπολογισμός Υλοποίησης (Κατ' Αρχήν Εκτίμηση)

Ο προϋπολογισμός που ακολουθεί αποτυπώνει μια πρώτη, τάξεως μεγέθους εκτίμηση («order of magnitude») του πρόσθετου κόστους κάθε βήματος της αναμόρφωσης — όχι δεσμευτική οικονομική προσφορά. Οι τιμές βασίζονται σε συνήθη εύρη της ελληνικής αγοράς για αντίστοιχες υπηρεσίες (ιστοσελίδες, μηχανικούς, λογιστικό έλεγχο, επιμορφωτικά προγράμματα) και θα πρέπει να επικαιροποιηθούν με τουλάχιστον τρεις συγκριτικές προσφορές πριν από κάθε δέσμευση δαπάνης. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι πρόκειται αποκλειστικά για πρόσθετο, «οριζόντιο» κόστος υποδομής και αδειοδότησης· η ίδια η διδασκαλία παραμένει, όπως πάντα, εθελοντική και χωρίς μισθολογικό κόστος για την Εταιρεία.

### 11.1 Φάση Α' — Θεμελίωση (0–12 μήνες)

| Δράση                                                                                      | Εκτιμώμενο κόστος | Χαρακτήρας δαπάνης       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|--------------------------|
| Σχεδιασμός και ανάπτυξη νέας ιστοσελίδας με σύστημα ηλεκτρονικών εγγραφών                  | 4.000 – 8.000 €   | Εφάπαξ                   |
| Ετήσια φιλοξενία, domain, συντήρηση ιστοσελίδας                                            | 300 – 700 €/έτος  | Επαναλαμβανόμενο         |
| Βασικό ψηφιακό μητρώο μελών-σπουδαστών-δωρητών (CRM)                                       | 1.500 – 3.500 €   | Εφάπαξ + ετήσια συνδρομή |
| Έναρξη ψηφιοποίησης αρχείου (εξοπλισμός σάρωσης ή ανάθεση α' φάσης σε εξωτερικό συνεργάτη) | 5.000 – 10.000 €  | Εφάπαξ, κλιμακούμενο     |
| Δημιουργία και διαχείριση λογαριασμών social media (πρώτο έτος περιεχομένου)               | 2.000 – 4.000 €   | Ετήσιο                   |
| Νομική/λογιστική υποστήριξη για αναθεώρηση Καταστατικού                                    | 1.500 – 3.000 €   | Εφάπαξ                   |
| Εγγραφή EU Login και βασική εγγραφή στο Participant Register (απόκτηση PIC)                | 0 €               | —                        |

|                            |                     |   |
|----------------------------|---------------------|---|
| Ενδεικτικό σύνολο Φάσης Α' | ≈ 14.000 – 29.000 € | — |
|----------------------------|---------------------|---|

## 11.2 Φάση Β' — Ανάπτυξη & Πιστοποίηση (1–2 έτη)

| Δράση                                                                                      | Εκτιμώμενο κόστος    | Χαρακτήρας δαπάνης        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|---------------------------|
| Αμοιβή μηχανικού για σύνταξη πλήρους κτιριολογικού φακέλου ΚΔΒΜ                            | 3.000 – 6.000 €      | Εφάπαξ                    |
| Παράβολα αδειοδότησης (Δημόσιο + Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.)                                             | 300 – 800 €          | Εφάπαξ                    |
| Ενδεχόμενες τεχνικές διαμορφώσεις προσβασιμότητας ΑμεΑ (ράμπα/WC, κατά περίπτωση)          | 5.000 – 20.000 €     | Εφάπαξ, υψηλή αβεβαιότητα |
| Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας 5–10 εισηγητών (εξέταση ή προπαρασκευαστικό πρόγραμμα) | 3.000 – 7.000 €      | Εφάπαξ                    |
| Σύνταξη δομημένων προγραμμάτων σπουδών με μαθησιακά αποτελέσματα (εξωτερικός σύμβουλος)    | 3.000 – 6.000 €      | Εφάπαξ                    |
| Βασικός εξοπλισμός υβριδικής διδασκαλίας (κάμερες, μικρόφωνα, λογισμικό μετάδοσης)         | 3.000 – 7.000 €      | Εφάπαξ                    |
| Ετήσιος λογιστικός έλεγχος από ορκωτό ελεγκτή/λογιστή                                      | 2.000 – 4.000 €/έτος | Ετήσιο                    |
| Ενδεικτικό σύνολο Φάσης Β'                                                                 | ≈ 19.000 – 51.000 €  | —                         |

## 11.3 Φάση Γ' — Εδραίωση & Διεθνοποίηση (2–4 έτη)

| Δράση                                                                                                 | Εκτιμώμενο κόστος                              | Χαρακτήρας δαπάνης        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------|
| Στελέχωση Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (μερική απασχόληση ή ανάθεση)                              | 15.000 – 25.000 €/έτος                         | Ετήσιο                    |
| Σύσταση αποθεματικού («ταμείο προχρηματοδότησης») για κάλυψη δαπανών έως την εκταμίευση επιχορηγήσεων | 20.000 – 50.000 €                              | Εφάπαξ δέσμευση κεφαλαίου |
| Πλήρης ψηφιακή πλατφόρμα e-learning (βιντεοθήκη, ασύγχρονα μαθήματα)                                  | 8.000 – 15.000 €                               | Εφάπαξ + ετήσια συντήρηση |
| Ετήσια συνδρομή σε ευρωπαϊκό δίκτυο εκπαίδευσης ενηλίκων (π.χ. ΕΑΕΑ)                                  | 500 – 1.500 €/έτος                             | Ετήσιο                    |
| Ενδεικτικό σύνολο Φάσης Γ'                                                                            | ≈ 43.500 – 91.500 € (+ ετήσιο κόστος γραφείου) | —                         |

## 11.4 Συγκεντρωτική εικόνα και πηγές κάλυψης

Το συνολικό, τετραετές, πρόσθετο κόστος της αναμόρφωσης εκτιμάται —κατ' αρχήν προσέγγιση— στην τάξη των 76.000–171.000 ευρώ, πλέον του διαρκούς ετήσιου κόστους λειτουργίας ενός Γραφείου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων από τη Φάση Γ' και μετά. Πρόκειται για σημαντικό αλλά διαχειρίσιμο ποσό,

εφόσον κατανεμηθεί σε βάθος τετραετίας και καλυφθεί συνδυαστικά από τις ακόλουθες πηγές, χωρίς να επιβαρυνθεί ο πυρήνας των δωρεάν μαθημάτων:

- Στοχευμένες δωρεές και χορηγίες ειδικά για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ψηφιοποίηση του αρχείου (εύκολα «αφηγήσιμος» σκοπός για χορηγούς).
- Μέρος του υφιστάμενου περιουσιακού αποθέματος της Εταιρείας, εφόσον το επιτρέπει η οικονομική της κατάσταση, ιδίως για τις εφάπαξ δαπάνες της Φάσης Α'.
- Έσοδα από τα πρώτα πιστοποιημένα/συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της Φάσης Β'-Γ', τα οποία, ως έμμεσο κόστος, μπορούν εν μέρει να «αυτοχρηματοδοτήσουν» τη συνέχιση της προσπάθειας.
- Πιθανή ένταξη μέρους των δαπανών ψηφιακού μετασχηματισμού σε εθνικά προγράμματα επιχορήγησης πολιτιστικών/εκπαιδευτικών φορέων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, όπου αυτά είναι διαθέσιμα.

## **12. Συνέπειες της Αλλαγής Νοοτροπίας και Διατήρηση του Δωρεάν Χαρακτήρα**

---

### **12.1 Η φύση της πρόκλησης**

Η Εταιρεία των Φίλων του Λαού δεν είναι απλώς ένας πάροχος εκπαίδευσης που τυχαίνει να μην χρεώνει· η δωρεάν παιδεία αποτελεί συστατικό στοιχείο της ταυτότητάς της από το 1865, άρρηκτα συνδεδεμένο με τον ιδρυτικό της σκοπό και με την ίδια την αυτοαντίληψη των μελών, των εθελοντών εισηγητών και — κυρίως — του κοινού που την εμπιστεύεται εδώ και δεκαετίες ακριβώς επειδή δεν κοστίζει τίποτα. Οποιαδήποτε κίνηση προς πιστοποιημένα προγράμματα, ευρωπαϊκή χρηματοδότηση ή δομές που ενέχουν, έστω και έμμεσα, στοιχεία «αγοράς» (παράβολα σπουδαστών, ανταποδοτικότητα σε χρηματοδότες, δείκτες απόδοσης έργου) εγκυμονεί έναν πραγματικό κίνδυνο: να αλλοιωθεί η αντίληψη — εσωτερική και εξωτερική — για το τι είναι η Εταιρεία. Η ενότητα αυτή δεν αποσκοπεί να αποτρέψει την αναμόρφωση, αλλά να την οριοθετήσει ρητά ώστε ο πυρήνας να παραμείνει ανέπαφος.

### **12.2 Πιθανές συνέπειες — τι πρέπει να παρακολουθείται**

- Κίνδυνος σύγχυσης του κοινού: αν δεν επικοινωνηθεί με σαφήνεια, μέρος του υφιστάμενου κοινού μπορεί να αντιληφθεί λανθασμένα ότι «το Λαϊκό Πανεπιστήμιο άρχισε να χρεώνει», με αποτέλεσμα μείωση προσέλευσης ακόμη και στα μαθήματα που παραμένουν εντελώς δωρεάν.
- Κίνδυνος αποθάρρυνσης εθελοντών εισηγητών: μέρος του σώματος των εθελοντών επιστημόνων προσφέρει διδασκαλία επειδή ταυτίζεται με τον φιλανθρωπικό, μη θεσμοθετημένο χαρακτήρα του Λαϊκού Πανεπιστημίου· η εισαγωγή διοικητικών υποχρεώσεων (πιστοποίηση, μαθησιακά αποτελέσματα, αξιολογήσεις) ενδέχεται να λειτουργήσει αποτρεπτικά για ορισμένους, ιδίως τους μεγαλύτερης ηλικίας.
- Κίνδυνος μετατόπισης προτεραιοτήτων της διοίκησης: ο χρόνος και η ενέργεια των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου — οι οποίοι είναι επίσης εθελοντές — ενδέχεται να απορροφηθούν δυσανάλογα από διαχειριστικές υποχρεώσεις των πιστοποιημένων/χρηματοδοτούμενων δράσεων, εις βάρος της καθημερινής φροντίδας του «πυρήνα».

- Ευκαιρία, όχι μόνο κίνδυνος: αντίστροφα, η πιστοποίηση και τα νέα έσοδα μπορούν να απελευθερώσουν πόρους (π.χ. μέσω επιμερισμού διαχειριστικού κόστους σε συγχρηματοδοτούμενα έργα) που, αν διοχετευθούν σωστά, ενισχύουν —αντί να απειλούν— τη μακροχρόνια βιωσιμότητα ακριβώς του δωρεάν σκέλους.
- Κίνδυνος εσωτερικής διχογνωμίας: είναι πιθανό να αναπτυχθεί εντός του Διοικητικού Συμβουλίου γνήσια διαφωνία για το πόσο μακριά πρέπει να προχωρήσει ο εκσυγχρονισμός — διαφωνία που αξίζει να προβλεφθεί και να συζητηθεί ανοιχτά εκ των προτέρων, και όχι να αναδυθεί απρόσμενα στη μέση της υλοποίησης.

### 12.3 Προτεινόμενο μοντέλο: «πυρήνας και δορυφόρος»

Για να αποφευχθεί η αλλοίωση ταυτότητας, προτείνεται η αναμόρφωση να οργανωθεί ρητά γύρω από δύο σαφώς διακριτούς, αλλά αλληλοτροφοδοτούμενους, κύκλους δραστηριότητας:

- Πυρήνας (αμετάβλητος): το σύνολο των σημερινών μαθημάτων, σεμιναρίων, διαλέξεων του Λαϊκού Πανεπιστημίου παραμένει, χωρίς καμία εξαίρεση και χωρίς χρονικό περιορισμό, εντελώς δωρεάν, όπως ακριβώς λειτουργεί από το 1865 — αυτό το σκέλος δεν αδειοδοτείται, δεν πιστοποιείται και δεν εντάσσεται σε καμία χρηματοδοτούμενη δράση, ακριβώς για να μείνει απαλλαγμένο από κάθε διοικητική ή οικονομική υποχρέωση προς τρίτους.
- Δορυφόρος (νέος, προαιρετικός, οριοθετημένος): ένα μικρό, ξεχωριστά επωνυμοσμένο σκέλος πιστοποιημένων/συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (π.χ. «Πιστοποιημένα Προγράμματα Κατάρτισης της Εταιρείας των Φίλων του Λαού»), σαφώς διαχωρισμένο επικοινωνιακά, λογιστικά και διοικητικά από το ιστορικό Λαϊκό Πανεπιστήμιο — εκεί, και μόνο εκεί, μπορεί να υπάρχει συμμετοχή σε πρόγραμμα με όρους τρίτου χρηματοδότη (π.χ. συμβολικό αντίτιμο συμμετοχής όπου αυτό προβλέπεται δεσμευτικά από τους κανόνες ενός προγράμματος ΕΣΠΑ).

Με αυτόν τον διαχωρισμό, κανένας σπουδαστής του παραδοσιακού Λαϊκού Πανεπιστημίου δεν θα συναντήσει ποτέ κόστος, και κανένας εθελοντής εισηγητής δεν θα υποχρεωθεί σε πιστοποίηση αν διδάσκει αποκλειστικά στον πυρήνα.

### 12.4 Συγκεκριμένες δράσεις διατήρησης του δωρεάν χαρακτήρα

- Ρητή, μη τροποποιήσιμη χωρίς ειδική πλειοψηφία, πρόβλεψη στο αναθεωρημένο Καταστατικό ότι ο πυρήνας των μαθημάτων του Λαϊκού Πανεπιστημίου παραμένει δωρεάν εσαεί, ώστε η δέσμευση να μην εξαρτάται από τη σύνθεση της εκάστοτε διοίκησης.
- Σύσταση εσωτερικού «Ταμείου Δωρεάν Παιδείας»: διακριτός λογαριασμός, τροφοδοτούμενος από δωρεές και -εν μέρει- από τυχόν πλεονάσματα του «δορυφόρου» σκέλους, με αποκλειστικό σκοπό τη διαχρονική κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του πυρήνα (θέρμανση, συντήρηση κτιρίου, αναλώσιμα), ώστε ο πυρήνας να μην εξαρτάται ποτέ από την επιτυχία των πιστοποιημένων προγραμμάτων.
- Πρόβλεψη πλήρους υποτροφίας/απαλλαγής από τυχόν συμβολικό αντίτιμο σε όποιον σπουδαστή του «δορυφόρου» σκέλους επικαλεστεί οικονομική αδυναμία, χρηματοδοτούμενης από το Ταμείο Δωρεάν Παιδείας — ώστε ακόμη και εκεί όπου εμφανίζεται κόστος, κανείς να μην αποκλείεται λόγω αδυναμίας πληρωμής.

- Ξεχωριστή λογιστική παρακολούθηση (διακριτοί κωδικοί εσόδων-εξόδων) ανάμεσα στον πυρήνα και τον δορυφόρο, ώστε στον ετήσιο απολογισμό να αποδεικνύεται εγγράφως, με αριθμούς, ότι ο πρώτος παραμένει 100% δωρεάν και ο δεύτερος δεν τον επιβαρύνει οικονομικά.
- Σαφής επικοινωνιακή γραμμή προς το κοινό και τα μέσα (ιστοσελίδα, ανακοινώσεις, εκδηλώσεις): κάθε αναφορά σε πιστοποιήσεις ή ευρωπαϊκά προγράμματα να συνοδεύεται ρητά από την υπενθύμιση ότι το ιστορικό Λαϊκό Πανεπιστήμιο παραμένει, όπως πάντα, δωρεάν — ώστε να προλαμβάνεται, και όχι να διορθώνεται εκ των υστέρων, η όποια σύγχυση.
- Δυνατότητα προαιρετικής, όχι υποχρεωτικής, συμμετοχής εισηγητών στον «δορυφόρο»: κανένας εθελοντής να μην υποχρεώνεται σε πιστοποίηση ή διοικητικές διαδικασίες αν επιθυμεί να συνεχίσει να προσφέρει αποκλειστικά στον πυρήνα, όπως έκανε μέχρι σήμερα.

## 12.5 Συνολική εκτίμηση

Η αλλαγή νοοτροπίας που συνεπάγεται η αναμόρφωση δεν αφορά την εγκατάλειψη της δωρεάν παιδείας, αλλά τη δημιουργία ενός δεύτερου, παράλληλου και σαφώς οριοθετημένου εργαλείου, το οποίο — εφόσον σχεδιαστεί με τις παραπάνω δικλίδες ασφαλείας — μπορεί να χρηματοδοτήσει και να ενισχύσει, αντί να απειλήσει, τον ιστορικό πυρήνα. Η επιτυχία της προσπάθειας θα κριθεί λιγότερο από την τεχνική ορθότητα των αδειοδοτήσεων και περισσότερο από το αν η ίδια η διοίκηση και η κοινότητα των εισηγητών πειστούν, εκ των προτέρων, ότι ο δωρεάν χαρακτήρας δεν διαπραγματεύεται.

## 13. Σύνοψη Προτάσεων και Προτεραιοποίηση

Ο ακόλουθος πίνακας συνοψίζει τις προτεινόμενες δράσεις ανά χρονικό ορίζοντα, ως πρακτικός οδηγός προτεραιοποίησης για το Διοικητικό Συμβούλιο.

| Οριζόντας                  | Δράσεις                                                                                                      | Ενδεικτικός βαθμός δυσκολίας |
|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Άμεσα (0–6 μήνες)          | Ιστοσελίδα, social media, ψηφιακό μητρώο μελών, έναρξη ψηφιοποίησης αρχείου, εγγραφή PIC                     | Χαμηλός                      |
| Βραχυπρόθεσμα (6–18 μήνες) | Αναθεώρηση καταστατικού, λογιστική αναβάθμιση, πρώτες συνεργασίες/μνημόνια, πιλοτικά υβριδικά μαθήματα       | Μεσαίος                      |
| Μεσοπρόθεσμα (1–3 έτη)     | Αδειοδότηση ως ΚΔΒΜ, συμμετοχή ως εταίρος σε ευρωπαϊκό έργο, ένταξη σε ευρωπαϊκό δίκτυο εκπαίδευσης ενηλίκων | Υψηλός                       |
| Μακροπρόθεσμα (3–5 έτη)    | Αυτοτελής συντονισμός ευρωπαϊκού έργου, πλήρης ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης, διεθνής αναγνωρισιμότητα           | Υψηλός                       |

*Η επιτυχία της αναμόρφωσης δεν προϋποθέτει εγκατάλειψη του εθελοντικού και δωρεάν χαρακτήρα που αποτελεί τον πυρήνα της ταυτότητας της Εταιρείας των Φίλων του Λαού από το 1865. Αντίθετα, οι προτεινόμενες δράσεις στοχεύουν να θωρακίσουν αυτόν ακριβώς τον πυρήνα, εξασφαλίζοντας του τους απαραίτητους θεσμικούς, ψηφιακούς και οικονομικούς πόρους ώστε να συνεχίσει να προσφέρει «διά βίου παιδεία» — τώρα και στις νέες γενιές.*



# Η επιτυχία δεν σημαίνει εγκατάλειψη της ταυτότητάς μας.

Σημαίνει να θωρακίσουμε τον πυρήνα της δωρεάν παιδείας,  
προσφέροντας γνώση στις νέες γενιές, για τα επόμενα 160 χρόνια.